

Ένα συγκλονιστικό ελληνικό ντοκουμέντο στο Άουσβιτς

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Ένα μοναδικό ιστορικό ντοκουμέντο για τη φρίκη του Ολοκαυτώματος - Πρόκειται για σημείωμα που είχε συνταχθεί από Έλληνα Εβραίο στο Άουσβιτς το 1944 και είχε βρεθεί το 1980

Υποφέρουμε από μια κατάσταση που ο ανθρώπινος νους δεν μπορεί να συλλάβει, έγραφε το 1944 στο Άουσβιτς ο Μαρσέλ Νατζαρή, Εβραίος από τη Θεσσαλονίκη. Στη συνέχεια το τοποθέτησε σε ένα παγούρι, το τύλιξε σε μια δερμάτινη θήκη και το έθαψε στο έδαφος κοντά στο Κρεματόριο III. Ο Μαρσέλ Νατζαρή μαζί με άλλους Εβραίους συγκρατούμενούς του είχαν τοποθετηθεί σε βοηθητικές θέσεις στο στρατόπεδο του Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Ειδικότερα στη διαβόητη μονάδα «Sonderkommando», που αποτελούνταν αποκλειστικά από Εβραίους κρατούμενους, οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι με το να καθαρίζουν τις στάχτες από τα κρεματόρια. Οι περιγραφές του Νατζαρή σοκάρουν. Περιγράφει στο επίμαχο ντοκουμέντο με κάθε ανατριχιαστική λεπτομέρεια τη χωροταξία του τρόμου στο Κρεματόριο: τα δυο μεγάλα υπόγεια δωμάτια, κάτω από έναν «κήπο», στο ένα εκ των οποίων ξεντύνονταν οι κρατούμενοι και στο άλλο έμπαιναν για να οδηγηθούν στο θάνατο. Ήταν «το δωμάτιο θανάτου», όπως γράφει χαρακτηριστικά.

Ασύλληπτοι βασανισμοί

Ο Νατζαρή περιγράφει πώς οι άνθρωποι «στριμωγμένοι σαν σαρδέλες» οδηγούνταν στους θαλάμους αερίων. Όπως αναφέρει στην επιστολή του ο Νατζαρή, η δουλειά των Εβραίων φυλάκων άρχιζε μετά από μισή ώρα, όταν άνοιγαν οι πόρτες και έπρεπε να μαζέψουν τα νεκρά κορμιά για να τα ρίξουν στη συνέχεια στους φούρνους του Κρεματορίου. Ένα ανθρώπινο σώμα καταλήγει να είναι 640 γραμμάρια στάχτης, έγραφε ο Νατζαρή προκαλώντας μέχρι σήμερα αποτροπιασμό για τα ναζιστικά εγκλήματα. Το σημείωμα-επιστολή του Μαρσέλ Νατζαρή βρέθηκε σε άθλια κατάσταση το 1980. Μόνο μετά την αποκατάστασή του από ειδικούς, που διήρκεσε χρόνια, μπορεί κανείς να το διαβάσει. Η σπανιότητα και η ιστορική του σημασία κάνουν το εύρημα ξεχωριστό, ανέφερε στη DW ο

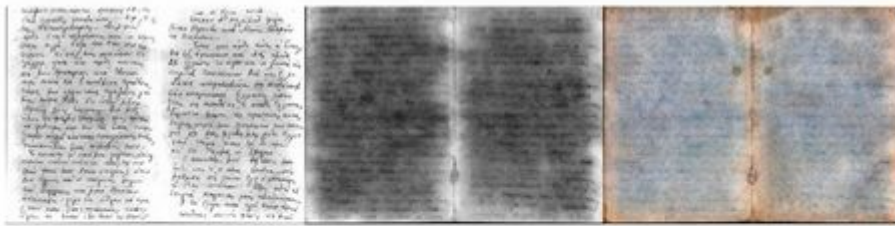
ρωσικής καταγωγής ιστορικός Πάβελ Πολιάν.

Το ιστορικό ντοκουμέντο μεταφράστηκε στα γερμανικά και δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά τον Οκτώβριο στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού του Ινστιτούτου Σύγχρονης Ιστορίας με έδρα το Μόναχο (IfZ). Πρόκειται για ένα από τα εννιά συνολικά αυτοτελή γραπτά ντοκουμέντα που έχουν βρεθεί θαμμένα στο Άουσβιτς, εξήγησε στη DW ο Π. Πολιάν. Τα κείμενα αυτά, που έχουν συνταχθεί μόλις από πέντε μέλη της ομάδας Sonderkommando, «είναι τα πιο σημαντικά, κεντρικής σημασίας ντοκουμέντα για το Ολοκαύτωμα».

Τεράστια ιστορική αξία

Ο Πάβελ Πολιάν μελέτησε το εν λόγω ντοκουμέντο για πάνω από δέκα χρόνια και δημοσίευσε στη συνέχεια τα αποτελέσματα της έρευνάς του στο βιβλίο «Μηνύματα μέσα από τις στάχτες» (Scrolls from the Ashes). Όπως ανέφερε ο ίδιος στη DW αντίστοιχα μηνύματα έχουν βρεθεί προς το παρόν μόνο στο Άουσβιτς, τα περισσότερα μάλιστα εξ αυτών είχαν συνταχθεί μεταξύ Φεβρουαρίου και Μαρτίου 1945, αμέσως μετά την απελευθέρωση του στρατοπέδου. Το σημείωμα του Νατζαρή ήταν το τελευταίο που βρέθηκε. Σύμφωνα με τον Πολιάν είναι μάλλον απίθανο να βρεθούν στο μέλλον άλλα αντίστοιχα ντοκουμέντα. Ενδιαφέρον έχει επίσης το εξής στοιχείο: από τους συνολικά 2000 κρατούμενους που εκτελούσαν χρέη βοηθών στα κρεματόρια, μόλις πέντε έγραψαν και έθαψαν σημειώματα. Ο Νατζαρή ήταν ο μόνος που επέζησε.

Το σημείωμα του Μαρσέλ Νατζαρή πριν και μετά την αποκατάστασή

© ANS/Herz, P.Polian

Το πρωτότυπο σημείωμα εντοπίστηκε τυχαία το 1980 από έναν φοιτητή που έκανε ανασκαφές κοντά στο πρώην στρατόπεδο συγκέντρωσης. Σε αντίθεση με τα υπόλοιπα σημειώματα που ήταν γραμμένα στην εβραϊκή γλώσσα, το σημείωμα του Νατζαρή ήταν στα ελληνικά. Μόλις όμως ένα 10 με 15% του κειμένου ήταν δυνατό να διαβαστεί, εξαιτίας του γεγονότος ότι είχε αλλοιωθεί μέσα στα 35 χρόνια που ήταν θαμμένο στο χώμα. Το πρωτότυπο παρέμεινε στο Μουσείο Μνήμης του Άουσβιτς-Μπιρκενάου. Μόλις το 2013 ένας νεαρός Ρώσος με ειδικευση στο IT κατάφερε να αποκαταστήσει τα ίχνη μελανιού και να κάνει και πάλι ευανάγνωστο το κείμενο. «Πλέον μπορούμε να διαβάσουμε το 85 με 90% του κειμένου» αναφέρει ο Πολιάν. Ο ίδιος αναφέρει επίσης ότι αναμένεται μέσα στο Νοέμβριο η μετάφραση του σημειώματος και στα αγγλικά.

Για την ιστορία, ο Μαρσέλ Νατζαρή μετά τον πόλεμο επέστρεψε στην Ελλάδα. Το 1951 μετανάστευσε με τη σύζυγό του στις ΗΠΑ, όπου και εργάστηκε ως ράφτης. Στο βιβλίο του "Χρονικό" (κυκλοφόρησε μόλις το 1992) κατέγραψε τις εμπειρίες του στο Άουσβιτς χωρίς όμως να αναφερθεί στο παλιό εκείνο χειρόγραφο σημείωμα. Πέθανε το 1971 σε ηλικία 54 ετών.

Πηγή: Deutsche Welle